

ET EKSEMPLARISK FORLØB

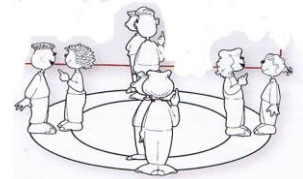
Marianne Skovsted Pedersen

FØR – LÆSNING

Det er målet med før-læsning, at etablere et forhåndskendskab til bogens indhold med henblik på at øge lytteforståelsen. Elevernes egne erfaringer og forestillinger aktiveres og gøres til en fælles reference-ramme for at forstå teksten. Evt. forklares ord, der er af grundlæggende vigtighed for forståelsen

1. Kig på forsidebilledet. Hvad kan vi se?
2. Bogen hedder Axel elsker biler. Hvem mon det er, der hedder Axel?
3. Mon dette er en tekst, som er opdigtet og beregnet til at give os en god oplevelse – eller mon det er en tekst, der er beregnet til at give os viden? (**Genrekendskab**)
4. Hvad er det mon for en bil Axel kører i?
5. Kender vi mon andre bilmærker? Brainstorm i Dobbeltcirkel
 - a. I enhver brainstorm, vil nogle elever slet ikke have noget at byde ind med, derfor laves inden den fælles brainstorm en øvelse (fra CL), hvor eleverne får mulighed for at videndele: Eleverne danner en dobbeltcirkel, så de står ansigt til ansigt. Når læreren siger "Værsgo", nævner eleverne parvis alle de bilmærker, de kender til. Når læreren siger "Tak" (efter ca. 10 sek.) skal alle elever, der står i ydercirklen træde et skridt til venstre. Når læreren igen siger "Værsgo", nævner man nu sammen med den nye makker alle de bilmærker, man kan komme i tanker om i fællesskab. Det er tilladt og ønskværdigt, at man gentager alt, hvad man kan huske fra sit forrige makkerskab. Denne gang varer udvekslingen ca. 20 sek. inden ydercirklen eller måske indercirklen bevæger sig til venstre. Denne røring og udveksling af bilmærker varer ved så længe dynamikken er høj og så længe læreren fornemmer, at der sker en forøgelse af antallet af nævnte bilmærker.
6. Nu laves fælles brainstorm, der af læreren nedskrives på tavle eller flipover. Alle elever har nu noget at byde ind med.
7. Der kan evt. laves en "Picture-Walk", hvor eleverne får mulighed for at danne sig en forestilling om, hvad bogen handler om. Det kan gøre på flere måder:
 - a. Bogen udleveres til eleverne enkeltvis eller parvis, og de får 5 minutter til i stilhed at bladere bogen igennem. Makkervis forklarer eleverne hinanden, hvad de tror, bogen handler om. Det pointeres, at man ikke behøver være enige.
 - b. På IWB vises de første af bogens illustrationer – evt. til mødet med manden i Ferrarien. Makkervis forklaring.
 - c. Ved hjælp af 3-4 transparenter samtales kort om indholdet. Gerne med inddragelse af børnenes egne erfaringer. Eks.: "Har nogen af jer prøvet at bygge slotte eller andre figurer af sand?" Spørgsmål til løbehjulet: "Har nogen prøvet at køre på løbehjul?"

Første oplæsning

8. Oplæsning af teksten – uden afbrydelser. Billederne kan evt. vises på storskærm eller lign., hvis ikke der er mulighed for, at børnene selv kan sidde med bogen. Fortæl børnene inden oplæsningen, at det er meningen, at de blot skal lytte til oplæsning uden at afbryde. Efterfølgende kan lærer og elever i fællesskab forsøge, at huske om nogle af de bilmærker, der fremkom i klassen på baggrund af den fælles brainstorm, også blev nævnt i teksten.

Spørgsmål til litterær samtale om tekstens indhold:

- Var der noget du godt kunne lide ved historien?
- Var der noget du ikke så godt kunne lide?
- Var der ting, der undrede dig?

Anden oplæsning – udvikling af ordkendskab

9. Teksten læses op igen, denne gang med henblik på at arbejde eksplicit med nogle specifikke ord fra teksten. Dette bør forklares eleverne inden oplæsningen begynder. Læreren kunne f.eks. sige: Nu vil jeg læse teksten op for jer én gang mere. Det gør jeg fordi, der er nogle ord, som jeg gerne vil have, at I skal lære. Både så I kan forstå, hvad de betyder; men også så I selv kan bruge dem. Jeg stopper op og forklarer, hvad det betyder, når ordet kommer i teksten. Ved denne forklaring skal børnene ikke høres. Det er vigtigt, at der kun kommer en kort og præcis ordforklaring frem.
- Følgende ord forklares: **veteranbil** (det er en bil, der er over 35 år gammel), **snuble** (det betyder det samme som at falde), **fikse** (at fikse er det samme som at reparere noget), **arrig** (det betyder det samme som at være vred)
 - Når oplæsningen er færdig spørger læreren om nogen mon kan huske, hvad de fire ord, der blev forklaret betød. Eleverne gentager de "nye" ord. Det foregår således:
 - Lærer: "Et af de fire ord, som jeg gerne vil have, at I lære var ordet VETERANBIL. Kan I alle sammen sige VETERANBIL – Flot! – prøv igen. Kan nogen mon huske, hvad ordet veteranbil betyder?"
 - Gruppen opfordres til, at lave nye sætninger, hvori ordet VETERANBIL indgår – og til at fortælle om egne erfaringer omkring veteranbiler.
 - Der laves associationsrække således: Den første siger: "Når jeg hører ordet VETERANBIL, kommer jeg til at tænke på.....(her må nævnes én ting) – så længe nyt kan føjes til fortsætter associationerne rundt i gruppen.
 - Lav en ordbogsvæg, hvor eleverne tegner og skriver et af fokusordene.
 - Den samme procedure for de tre andre ord. Det er vigtig at sætte fokus på homonymet FIKSE.

Ekstra:

- Læreren siger små sætninger, hvori de fire ord indgår og børnene agerer til. ([Inddragelse af krop og bevægelse](#))
- Der udfyldes "tomme huller". Eks.: Når nogen driller mig, bliver jeg, Manden havde ikke set den store sten, så han var lige ved at
- Der laves "Dobbeltcirkel", hvor børnene forklarer hinanden ordene.
- Fokus på sammensatte ord.
 - Læreren viser børnene et billedkort med en is – børnene siger i kor "is"
 - Læreren viser børnene et billedkort med en bil – børnene siger i kor "bil"
 - Læreren sætter de to kort sammen – det bliver til "is-bil"
 - Fortæl børnene om at sådanne ord kaldes "sammensatte ord". Giv flere eksempler og lad herefter børnene komme med nogle
 - Leg Mix og Match med billedkort, der parvis kan danne et sammensat ord

- Læs et stykke fra "Axel elsker biler" og lad børnene være opmærksomme på at samle på sammensatte ord
- Find én/Gi' én. (CL) Gruppevis/parvis skrive/tegner eleverne sammensatte ord med "BIL" venstre kolonne på nedenstående skema. Efter ca. 5-7 min. Går alle rundt mellem hinanden og udveksler ord. Nye ord skrives/tegnes i højre kolonne.

Find én	Giv én
	

Individuelt arbejde

- Der tegnes til ordlæringsdiagram eller ordskib
- Eleverne genfortæller "Axel elsker biler" – evt. ud fra illustrationer eller fortælledyr. De opfordres til at bruge de nye ord. To og to. Eller i større gruppe efter tur – hvor én elev starter. Ordet skifter herefter til næste elev efter ca. 15 sek.

Tredje oplæsning – udvikling af øvrige læseforståelsesstrategier og fiktionskompetence

Personstrategi, spørgsmålsstrategi, handlingsstrategi

Overvej og vælg hvilken strategi, der vil være mest hensigtsmæssig i forhold til den aktuelle tekst. Fokuser gerne på én strategi ad gangen.

Gør børnene opmærksomme på læseformålet med tredje oplæsning. "Nu skal vi læse teksten "Axel elsker biler" for tredje gang. Formålet kunne være én eller flere af følgende ting: (1) at I specielt lægger mærke til hvordan Axel er – (2) at I lærer at stille spørgsmål til teksten – (3) at I lægger godt mærke til, hvad der sker i historien og i hvilken rækkefølge tingene sker.

"Axel elsker biler" er velegnet til at arbejde med handlingsstrategi. Det kunne gøres ved at:

1. Lade børnene tegne handlingsforløbet i 4 billeder. Ud fra billederne genfortælles handlingen makkervis
 2. Kopierede billeder fra historien lægges i rækkefølge – hvorudfra handlingen genfortælles.
 3. "Fortælledyr", "Handlingsbro" eller anden model bruges til genfortælling af handlingen.
- (Se bilag)

Spørgsmål ind og ud af teksten:

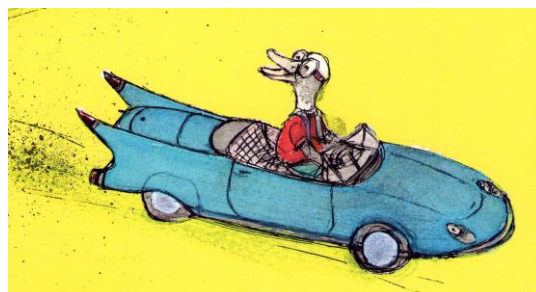
Indledning: Hvor starter historien? Hvem er med fra starten?

Handling: Hvorfor går Axel hjemmefra? Hvad oplever han? Hvem møder han?

Slutning: Har historien en lykkelig slutning?

Refleksion: Tror du Axel bliver hos Harry?

Digt videre på historien sammen med din makker.

Ud af teksten: Har du selv prøvet at gå hjemmefra?

Har du hørt andre historier (set film, sang), der minder dig om "Axel elsker biler"? (Måske kommer børnene ikke selv i tanke om, at teksten minder om "Rap" – og at Axel tilmed er en "Rap-and")